

Kagu-Eesti tegevuskava 2015–2020



Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Kagu-Eesti visioon aastaks 2020.....	4
2. Põhisuunad ja tegevused Kagu-Eesti arendamisel	4
2.1 Ettevõtluse ja tööhõive areng. Konkurentsivõime suurendamine ja töökohtade loomine	4
2.1.1 Tegevussuunad aastateks 2015–2020.....	5
2.2 Loodus ja eripära. Piirkonna loodusliku ja kultuuripärandi eripära parem kasutamine	6
2.2.1 Tegevussuunad aastateks 2015–2020.....	6
2.3 Paremad ühendused. Koostöö ülepiiri regioonidega	7
2.3.1 Tegevussuunad aastateks 2015-2020	8
2.4 Parem elukeskkond. Kaasaegne haldus. Turvalisus.....	8
2.4.1 Tegevussuunad aastateks 2015–2020.....	9
3. Kagu-Eesti tegevuskava põhisuundade seiremõõdikud	10
4. Tegevuskava elluviimine ja seire	121

Sissejuhatus

„Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm 2014–2015“¹ annab siseministrile ülesande koostada tegevuskavad Ida-Virumaa ja Kagu-Eesti arengu suunamiseks.

„Kagu-Eesti tegevuskava 2015–2020“ (edaspidi *tegevuskava*) on arengudokument, mis toetab Kagu-Eesti kui ühe Eestile strateegiliselt olulise piiriäärse regiooni arengut. Ka valitsuse tegevusprogramm seab muu hulgas eesmärgiks süvendada valdkondlikes poliitikates regionaalpoliitilist aspekti. Tegevuskava lähtub „Eesti regionaalarengu strateegia 2014–2020“ (edaspidi *ERAS 2014-2020*)², üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+“³, konkurentsivõime kava „Eesti 2020“⁴, valdkondlike ja maakondade arengukavade eesmärkidest, lisades ja täpsustades nende regionaalset mõõdet.

Riiklikus regionaalhalduses ei ole seni Kagu-Eestit ühtse piirkonnana käsitatud, samas kui ERAS 2014-2020 näeb Kagu-Eestit osana laiemast Lõuna-Eesti arendusregioonist, mille peamine keskuslinn on Tartu. Kagu-Eesti tegevuskava käsitleb Kagu-Eestina Valga, Võru ja Põlva maakonda.

Kagu-Eesti tegevuskava üks eesmärk on julgeoleku suurendamine Kagu-Eesti piirkonnas piiriäärsetel aladel piisava asustuse hoidmise ja sealsete inimeste parema kaasamise kaudu. Eesti julgeolek on tugevam, kui piiri lähedal elab piisavalt inimesi, kes on lojaalsed ja tunnevad ennast vajalikena. Selleks, et inimesed Kagu-Eestisse elama jääda või tulla tahaks, peab neil esmalt olema piirkonnas tööd. Seepärast keskendub käesolev tegevuskava ennekõike ettevõtlikkusele. Ka ERAS 2014-2020 rõhutab vajadust suunata avalike teenuste infrastruktuuri arendamise kõrval jõulisemalt tähelepanu piirkondliku ettevõtluse ja tööhõive arendamisele.

Kogu valitsuse tegevust hõlmav konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ toonitab vajadust tegeleda pikaajalise töötuse ning noorte tööpuuduse ennetamise ja vähendamisega. Seejuures on tähtis roll koostööl kohaliku omavalitsuse üksustega (edaspidi *KOV*) - aktiveerimismeetmed, sotsiaalprobleemide lahendamine jmt. Toetada tuleb noorte üleminekut haridusest tööturule, rakendada meetmeid haridusest, tööturult ja koolitusest eemalejäänud noorte aktiivsesse tegevusse tagasitoomiseks. Kava käsitleb ka vanemaealiste, töövõime langusega ja puuetega inimeste tööhõive suurendamist.

¹ <https://valitsus.ee/et/valitsuse-tegevusprogramm>

² <https://www.siseministerium.ee/regionaalarengu-strateegia>

³ <http://eesti2030.wordpress.com>

⁴ <https://riigikantselei.ee/et/konkurentsivoime-kava-eesti-2020>

Euroopa Liidu Nõukogu on soovitanud Eestil kasutada kooskõlastatud meetmeid majandusarengu ja ettevõtluse soodustamiseks piirkondades, kus valitseb suur tööpuudus. Sellele vastamiseks on ühe "Eesti 2020" tegevuskava ülesandena ka Kagu-Eesti tegevuskava loomine suunatud.

Kagu-Eesti tegevuskava koostamise protsess annab hea võimaluse vaadata piirkonna arengu ühiseid võimalusi laiemalt, hoolimata administratiivsetest piiridest, olgu need üksikute KOV-ide või ühe maakonna piirid või riigipiir. Kagu-Eesti piirkonna ühtse arengu kavandamine on loogiline jätk ühe maakonna arengu kavandamisele. Paljudes asjades on mõistlik kolme maakonna piirkonnaülene koostöö ja vastastikku heade algatuste toetamine konkurentsi asemel.

Tegevuskava ei keskendu olulisel määral Kagu-Eestis juba toimivate riiklike valdkondlike tegevuste kirjeldamisele, vaid juhib tähelepanu neile olulistele küsimustele, mille parem lahendamine võiks aidata kaasa piirkonna arengule.

1. Kagu-Eesti visioon aastaks 2020

Kagu-Eesti on eripärast kultuuri ja loodust väärtustav ja vääripärv atraktiivne elu- ja töökeskkond, mida iseloomustab tugev konkurentsivõimeline majandustegevus. Kagu-Eesti paistab väljapoole ühtse ja tugeva omanäolise regiooinina ja on igas mõttes (majanduslikult, kultuuriliselt, julgeolekuliselt) oluline osa Eesti riigist kui tervikust. See on turistidele tuntud ja hea mainega turismisihtkoht, mis pakub meeldejäävat reisielamust ning kust on soovi korral mugav reisida teistesse naaberpiirkondadesse. Kagu-Eesti üks eripära on piiriregiooiniks olemine, sealhulgas Euroopa Liidu välispiiril. Iga inimene tunneb siin end vajaliku ja väärtuslikuna. Ettevõtlus on tulus ja töökohad hästi tasustatud. Piirkonnas on võimalik omandada kvaliteetsed ja mitmekesist gümnaasiumi- ja kutseharidust. Rahvaarvu vähenemine on võrreldes prognoosidega pidurdunud ning elanike sisse- ja väljarände saldo on tasakaalus või positiivne.

2. Põhisuunad ja tegevused Kagu-Eesti arendamisel

2.1 Ettevõtluse ja tööhõive areng. Konkurentsivõime suurendamine ja töökohtade loomine

Ülejäänud Eestiga võrreldes on Kagu-Eestile iseloomulikud järgmised tunnused.

- Rahvastiku vanusejaotuse arvelt kahaneb jõudsalt tööturg. Juba lähima kümme aasta jooksul kasvab Kagu-Eesti maakondades peale 25–35% vähem uusi tööealisi inimesi kui pensioniikka jõudjaid.

- Panustab kogu riigi sisemajanduse kogutoodangusse ja majanduskasvu tagasihoidlikult, kuid SKT kasvutempo elaniku kohta ületab 2010.–2013. aasta võrdluse põhjal siiski mõnevõrra Eesti keskmist.
- Seal on keskmisest oluliselt kõrgem tööturult kõrvalejäänute hulk ning väljaspool kodumaakondi töötavate inimeste osatähtsus. 2012. aastal oli väljaspool kodumaakonda töötavaid inimesi Kagu-Eestis maakonniti 32–43% leibkondadest.
- Seal on keskmisest madalam tööjõu haridustase. Piirkonnas on vähem kõrgharidusega ja rohkem esimese taseme haridusega tööjõudu kui Eesti maakondades keskmiselt.
- Seal on Eesti keskmisest oluliselt väiksemad sissetulekud ja suurem suhteline vaesus. Selle arvelt on väiksem ka tulumaksu laekumine regiooni KOV-ide tulubaasi, mida tuleb kompenseerida riikliku tasandusfondi kaudu.
- Piirkonna kutseõppeasutustes õpetatavate erialade ja piirkonnas olemasolevate või planeeritavate tootmisharude vahel on side väga nõrk. Vaja on üle vaadata ka koolivõrk.

ERAS 2014-2020 sedastab, et Kagu-Eestis on siinses majandusstruktuuris ja tööhõives suure osatähtsusega traditsiooniliste ja tööjõumahukate tootmisharude (näiteks põllumajandus, metsandus, toiduainetööstus) tõttu oluline pöörata suuremat tähelepanu nende harude lisandväärtuse suurendamisele. Regiooni arengus on oluline piirkonnaspetsiifiliste kompetentsi- ja kasvuvaldkondade elavdamine, näiteks energiatõhus logistika (Valgas), aiandus ja maastikuarhitektuur (Räpinas), puidu- ja mööblitööstuse tehnoloogiad (Võrus). Piirkonna looduslike eelduste paremaks ärakasutamiseks on Kagu-Eestis suurem vajadus ka ökoloogiliste tegevusalade (sealhulgas ökoenergeetika, öko- ja loodusturism, ökopõllumajandus, köögiviljakasvatus, tervise- ja loodustooted) edendamise järele.

2.1.1 Tegevussuunad aastateks 2015–2020

- 1.1 Jätkatakse sobivates kohtades ettevõtlus- ja tööstusalade rajamist ja edasiarendamist ning luuakse tööstusparkide arendamise sihtasutus Ida-Virumaa eeskujul.
- 1.2 Jälgitakse piirkonnas kutsehariduse andmise vastavust tegelikele tööhõive prognoosidele ja koolitusvajadusele. Toetatakse naaberpiirkondade keelte (läti, vene) õpet kui üht vajalikku oskust ettevõtluseks ja edukaks tegutsemiseks paljudel elualadel piiriäärses piirkonnas.
- 1.3 Arendatakse Võru Kutsehariduskeskust, Valga Kutseõppekeskust ning Räpina Aianduskooli kui omal alal tugevaid piirkondlikke õppeasutusi, samuti riigigümnaasiume Võrus, Valgas ja Põlvas. Toetatakse sisekaitseõppe võimaluse pakkumist Kagu-Eesti maakondades.
- 1.4 Toetatakse kaugtöö võimalusi, eelkõige arendades IT-taristut.
- 1.5 Olemasolevate ja kavandatavate üleriiklike meetmete rakendamisel kaalutakse võimalusi Kagu-Eesti projektidele eelistingimuste loomiseks.

- 1.6 Jätkatakse piirkonnaspetsiifiliste tugevuste rakendamist ja arendamist kompetentsi- ja kasvuvaldkondades.
- 1.7 Soodustatakse ettevõtlusega alustamist. Kaalutakse erinevaid võimalusi kohaliku mikroettevõtluse täiendavaks toetamiseks. Soodustatakse eakate ja erivajadustega inimeste tööhõivet.
- 1.8 Elektri ülekande- ja jaotusvõrke arendatakse senisest suuremas kooskõlas regionaalpoliitiliste eesmärkidega.
- 1.9 Soodustatakse Kagu-Eestis riigile kuuluva kasutuseeta maa võõrandamist KOV-idele ettevõtluse, elukohtade ja sotsiaalteenuste arendamiseks.
- 1.10 Muudetakse suurte üleriigiliste hangete nõudeid, et kohapealsed väiketootjad saaksid eduka osalemise võimaluse.
- 1.11 Arendatakse juhtumipõhiselt ettevõtluseks vajalikku taristut (teed, internet, elekter ja muu) piirkonnale oluliste tööandjate kitsaskohtade lahendamiseks.

2.2 Loodus ja eripära. Piirkonna loodusliku ja kultuuripärandi eripära parem kasutamine

Ülejäänud Eestiga võrreldes on Kagu-Eestile iseloomulik:

- Võrdlemisi edukalt toimiv turismi- ja puhkemajandussektor.
- Huvitav loodus- ja kultuuripärand ning omanäoliste kultuurilis-ajalooliste piirkondade rohkus: Vana-Võrumaa, Setomaa, osa Mulgimaast. Kõigil neil piirkondadel on oma identiteet ja võimalused, mis teevad nad eriliseks. Seto leelo ning Vana-Võrumaa suitsusauna kombestik on kantud UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja.
- Otepää ja Haanja kõrgustike maastiku pinnavormid annavad hea võimaluse arendada sporditurismi.

ERAS 2014-2020 toob Kagu-Eesti puhul esile suuremat vajadust toetada piirkondade omanäolisust rõhutavaid tegevusalasid ja kohaturundust, et veelgi tugevdada piirkonna turismipotentsiaali ning kultuuripärandi eripära kasutuselevõttu töökohtade ja uute ettevõtete loomisel. Inimeste side kodupaigaga on lisaks materiaalsele paljus ka emotsionaalne, mistõttu ei saa alahinnata ka kultuurilise identiteedi tähtsust soovil elada just selles piirkonnas.

Tegevussuunad aastateks 2015–2020

- 2.1 Toetatakse pärandkultuurile tuginevat ettevõtlust.
- 2.2 Lihtsustatakse omatoodetu müüki piirkonnas ja nõudeid väiketootjatele.
- 2.3 Riikliku turismiarenduskava rakendamiseks Kagu-Eestis viiakse ellu regioonipõhised meetmed.
- 2.4 Eripära hoidmiseks tunnustatakse ja toetatakse Eesti piirkonnakeelte (võro, seto, mulgi) ja kultuuri hoidmist ning edendamist.

- 2.5 Võetakse kasutusele rohkem kohalikku taastuvat ressursi (näiteks vee-, päikese- või tuuleenergia, biogaas, puit) energia tootmiseks, ehituseks ja muuks.
- 2.6 Arendatakse piirkonna mainekujundust.
- 2.7 Keskkonna- ja muinsuskaitsete piirangute seadmisel arvestatakse senisest enam loodus- ja muinsusväärtuste kõrval ka kohalike elanike vajadustega.
- 2.8 Keskkonnaseisundi parandamiseks viiakse koostöös ellu projektid olulistest kokkulepitud keskkonnakaitse suundades (nt veevaldkonnas).

2.3 Paremad ühendused. Koostöö ülepiiri regioonidega

Ülejäänud Eestiga võrreldes on Kagu-Eestile iseloomulik:

- Kruusateede suhteliselt suur osakaal piirkonnas.
- Piirkonna (ühis)transpordiühenduste kohati kasutamata potentsiaal, sh Koidula- Valga raudteelõigul.
- Kogemuste ja kontaktide olemasolu ning sobiv asukoht maismaapiiril tihedaks piiriüleseks koostööks.
- Välisühenduste puhul on piirkonna inimestele oluliseks keskuseks ka Riia.

ERAS 2014-2020 näeb suurematest linnapiirkondadest kaugemal paiknevate toimepiirkondade⁵ arengueelduste parandamiseks ette nende keskuste ja tagamaa vahelise sidustatuse tugevdamist – ennekõike transpordiühenduste arendamise ja piirkonnasisese koostöö kaudu. Kagu-Eesti toimepiirkondade puhul on üks erivajadus ka parem sidustatus Lõuna-Eesti tähtsaima keskuslinna Tartuga, et tugevdada Tartu linnapiirkonna mõju piirkonna arengus. Head toimepiirkonnasisesed ühendused tagavad parema ligipääsetavuse toimepiirkonna eri osades pakutavatele võimalustele (sealhulgas keskustes asuvatele töökohtadele ja teenustele). Samuti sätestab ERAS 2014-2020, et oluline on keskenduda Lõuna-Eesti paremale sidustamisele ja koostööle ülepiiri regioonidega, sh Valga-Valka piiriülese tõmbekeskuse ja logistilise baasi ning ülepiiri arenduskoostöö kaudu Petserimaa ja Läti kirdeosaga. Vaja on keskenduda ka piiriüleste teenuste arendamisele, et realiseerida Lõuna-Eesti head potentsiaali näiteks piiriüleste meditsiini-, heaolu- ja rekreatsiooniteenuste osutamisel.

⁵ Keskuse ja tagamaa süsteem, mis koosneb toimepiirkonna keskusest ning sellega funktsionaalselt seotud tagamaal asuvatest paikkondadest ja kohalikest keskustest, mille elanike jaoks see toimepiirkonna keskus on peamine igapäevase ja perioodilise liikumise sihtkoht. Toimepiirkonna ulatuses peaksid olema kaetud valdava osa elanike ja ettevõtjate vajadused nii tööhõive kui teenuste järele.

2.3.1 Tegevussuunad aastateks 2015-2020

- 3.1 Otsitakse võimalusi suurendada märgatavalt tolmuwabade teede osakaalu Kagu-Eesti maakondades, sealhulgas jätkub eraldi tähelepanu osutamine piiriäärsete teede korrashoiule.
- 3.2 Vaadatakse transpordivõrku laiemalt koos Tartu kui piirkonna kõigi maakondade jaoks olulise sõlmkeskusega. Ka Tallinna-Tartu vahelise ühenduse jätkuv parandamine on Kagu-Eesti inimeste liikumisvõimaluste puhul oluline, et tagada ühistranspordiga Kagu-Eesti maakonnakeskustest pääsetavus pealinna 3 tunniga, nagu määrab ühistranspordi teenusstandard. Kaalutakse piirkonna ühise ühistranspordikeskuse loomist.
- 3.3 Parandatakse liikumisvõimalusi, vähendatakse takistusi ja bürokraatiat Eesti-Läti piiriäärses suhtluses inimeste, ettevõtete ja avalike teenuste osutajate vahel. Parandatakse võimaluste piires Eesti-Vene piiriülest suhtlust.

2.4 Parem elukeskkond. Kaasaegne haldus. Turvalisus.

Ülejäänud Eestiga võrreldes on Kagu-Eestile iseloomulik:

- Rahvaarv kaheneb keskmisest kiiremini. Kahe viimase rahvaloenduse vahelisel perioodil on kõigi Kagu-Eesti maakondade rahvastik vähenenud rohkem kui 15% võrra ja Statistikaameti rahvastikuprognoozi järgi kahaneb aastaks 2040 veel ligi 30% võrra.
- Piirkond on atraktiivne elukeskkond, sh „elustiili-immigrantidele“ ja kaugtöötajatele.
- Omavalitsuste tulubaas on madalam võrreldes muu Eestiga koos omavalitsuste pildi suhtelise killustatusega (39 KOV-i), mis nõrgestab nende võimet osutada parimal tasemel avalikke teenuseid ja piirkonda arendada.
- Toimub keskmisest rohkem kuritegusid ühe elaniku kohta, mida osaliselt mõjutab riigipiir (ebaseaduslik piirikaubandus ja muu). Samuti on keskmisest rohkem tule- ja uppumissurmasid ühe elaniku kohta.

ERAS 2014-2020 näeb riigiasutuste ja muude piirkondliku arengu jaoks väärtuslike avaliku sektori töökohtade hajutamist eri piirkondadesse kui üht vajalikku eeldust, et tagada piirkondade ühtlasem arenguvõime. Regionaalarengu strateegia peab Kagu-Eestis nagu mujalgi hõreasustuses vajalikuks keskenduda ka teenuste uuenduslikumale ja polüfunktsionaalsemale osutamisele, et säilitada toimepiirkondade keskuste hõrenea asustusega tagamaal piisav teenuste kättesaadavus.

Nii ERAS 2014-2020 kui Eesti julgeolekupoliitika alused rõhutavad, et tuleb vältida ebasoodsaid rahvastikuprotsesse ning suurte sotsiaal-majanduslike, julgeoleku- ja turvalisusriskide liigset koondumist mingitesse piirkondadesse. Kogu Eesti territoorium peab olema tervikuna elamisväärne. Ühtlase regionaalarengu ja asustatuse tagamiseks korraldab riik vajaliku infrastruktuuri väljaarendamise, toetab KOV-ide suutlikkuse tõstmist, tagab turvalisuse, hariduse, tervishoiu ja muude avalike teenuste kvaliteedi ja kättesaadavuse ning

regionaalpoliitika tervikliku juhtimise. Riigistruktuuride paiknemisel tuleb arvestada piirkondlikke eripärasid.

2.4.1 Tegevussuunad aastateks 2015–2020

- 4.1 Kolme maakonna üleselt ühendatakse kompetents tegevusteks, mida on mõistlik teha koos või kogu piirkonna üleselt.
- 4.2 Kaalutakse kaugtöökohtade ja nende riigiasutuste või asutuste töökohtade toomise võimalust Kagu-Eestisse, mille töö ei sõltu kontori asukohast. Riigiasutuste struktuursete ümberkorralduste käigus säilitatakse Kagu-Eestis proportsionaalne hulk asutuse töökohti ja funktsioone.
- 4.3 Liigse omavalitsusliku killustatuse ületamiseks jätkatakse ja tugevdatakse tegevusi KOV-ide ühinemiste ja koostöö soodustamiseks Kagu-Eestis.
- 4.4 Maakondades luuakse teenuspunktid põhimõttel, et inimesele osutatakse kõiki vajalikke avalikke teenuseid ja ta saab riigiasutustega suhelda võimalikult ühes kohas.
- 4.5 Kaalutakse ja rakendatakse erinevaid meetmeid Kagu-Eestisse elama jäämise soodustamiseks ning Kagu-Eestisse elama asuda soovijate toetamiseks.
- 4.6 Luuakse toetusvõimalused mahajäetud hoonete ja tööstusalade lammutamiseks või taaskasutusse võtmiseks, mis tõstab kohtade mainet ja atraktiivsust potentsiaalsete ettevõtjate ning elanike silmis.
- 4.7 Viiakse läbi tuleohtu vähendavaid ja tules hukkumisi ennetavaid, samuti veeohutusele suunatud ning uppumissurmasid ennetavaid tegevusi.
- 4.8 Toetatakse piirkonna elanike, eriti piiriäärsete alade inimeste kaasamist Eesti julgeoleku tagamise ning kodukoha turvalisuse suurendamisse.
- 4.9 Arendatakse piirkonnas asuvaid lastekodusid.

3. Kagu-Eesti tegevuskava põhisuundade seiremõõdikud

- **Rahvaarvu vähenemine pidurdub märgatavalt** võrreldes Eesti Statistikaameti (edaspidi ESA) rahvastikuprognosis (põhineb 01.01.2012 andmetel) eeldatuga.

Tabel 1. Kagu-Eesti rahvastikuprognosis

	Rahvaarv 01.01.2014	ESA rahvastikuprognosis aastaks 2020	Tegevuskava eesmärk aastaks 2020 (vähemalt)
Põlva maakond	27 641	25 766	26 800
Valga maakond	30 176	28 472	29 500
Võru maakond	33 426	31 236	32 500
Kagu-Eesti kokku	91 243	85 474	88 800

Märkus: Rahvaarv seisuga 01.01.2014 põhineb Statistikaameti andmetel, mitte rahvastikuregistri sissekirjutustel.

- Elanike iga-aastane **sisse- ja väljarände saldo** Kagu-Eesti maakondades on aastatel 2015–2020 tasakaalus.

Tabel 2. Sise- ja väljarände saldo kokku aastatel 2009–2013 (ESA andmetel)

	2009	2010	2011	2012	2013
Põlva maakond	-191	-106	-289	-225	43
Valga maakond	-182	-209	-279	-362	-203
Võru maakond	-302	-240	-200	-391	-176
Kagu-Eesti kokku	-675	-555	-768	-978	-336

- Ühegi Kagu-Eesti maakonna **ettevõtlusaktiivsus**⁶ ei ole aastal 2020 madalam kui 32 äriühingut 1000 elaniku kohta ning küündib vähemalt maakondade keskmisele tasemele, välja arvatud Harju- ja Tartumaa.
- **Tööhõive määr**⁷ kasvab aastaks 2020 vähemalt 65%-ni kõigis Kagu-Eesti maakondades.
- Ettevõtete **töövõljalikus töötaja kohta** on kõigis Kagu-Eesti maakondades aastal 2020 vähemalt 78% Eesti keskmisest.
- **Keskmine palk** Kagu-Eesti maakondades on aastal 2020 vähemalt 90% Eesti keskmisest.

Tabel 3. Ettevõtlusnäitajaid maakonniti:

	Ettevõtlusaktiivsus äriühingute arvuna 1000 elaniku kohta (2012)	Tööhõive määr 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas (2013)	Töövõljalikus hõivatud kohta lisandväärtuse alusel, eurot (2012)	Töövõljalikus Eesti keskmisest % (2012)	Keskmine bruto kuupalk eurot (2013)
Põlvamaa	28,7	58,8	19 500	75,2	728

⁶ Ettevõtlusaktiivsus: tegutsevate äriühingute arv 1000 elaniku kohta.

⁷ Tööhõive määr: hõivatute osakaal tööealises rahvastikus.

Valgamaa	27,2	63,1	17 700	68,3	729
Võrumaa	31,3	56,4	19 800	76,4	740
Kogu Eesti		70,9	25 900	100	949

- Välis- ja siseturistide **ööbimisega külastuste** arv kasvab Kagu-Eestis aastaks 2020 võrreldes algtasemega vähemalt 15%.

Tabel 4. Ööbimisega külastuste arv (allikas: ESA andmebaas)

	2011	2012	2013	Sihttase 2020
Põlvamaa	86 254	92 208	101 904	115 000
Valgamaa	146 448	146 819	151 785	170 000
Võrumaa	76 451	81 996	89 045	105 000
Kagu-Eesti kokku	309 153	321 023	342734	390 000
Eesti	5 399 392	5 544 537	5 734 033	

- Kagu-Eesti **ühistranspordi välisühenduste** sagedus kasvab võrreldes algtasemega. Algtase 2014. aastal on: Põlvamaa – 1061, Valgamaa – 788, Võrumaa – 733 ühe nädala jooksul maakonnapiiri ületavat ühissõidukit (allikas: Maanteeamet).
- **KOV-id tugevnevad ühinemiste ja koostöö kaudu:** väikeste KOV-ide arv Kagu-Eestis väheneb, vastavalt ka maakondlikes arengudokumentides eesmärgiks seatule.

Tabel 5. KOV-ide arv Kagu-Eestis seisuga 01.01.2014:

	KOV-ide arv	Sh alla 1000 elanikuga	Sh 1000 kuni 2000 elanikuga	Maakondlikus arengukavas plaanitud KOVide arv tulevikus
Põlvamaa	13	1	9	2
Valgamaa	13	5	4	3
Võrumaa	13	2	6	*

*Märkus: Võru maakonna arengukavas vastav kokkulepe puudub.

4. Tegevuskava elluviimine ja seire

„Kagu-Eesti tegevuskava 2015–2020“ on riiklike arengu- ja tegevuskavade süsteemis toetatav dokument. Tegevuskava on üks lähtealus Kagu-Eesti maakondade arendustegevuse kavandamisele ja elluviimisele ning asjakohaste riiklike ja piirkondliku arengu kavade ettevalmistamisele.

Tegevuste elluviimise üle hakkab seiret ja järelevalvet teostama riigihalduse minister koostöös Eesti regionaalarengu strateegia 2014-2020 elluviimise töörühma ning Valga, Võru ja Põlva maavalitsusega. Regionaalhalduse minister esitab kord aastas ülevaate tegevuskava elluviimisest valitsusele, arutades selle läbi ka piirkonna esindajatega.

Tegevuskava elluviimises osalevad lisaks 2.1 regionaalarengu kavandamise ja koordineerimise eest vastutavale ministeeriumile teised ministeeriumid ja osapooled vastavalt oma vastutusvaldkonnale ja ülesannetele tegevuskavas. Tegevuskava elluviimisele panustavad olulisel määral ka Kagu-Eesti KOVid, ettevõtjad, maakondlikud arenduskeskused, haridusasutused, LEADER tegevusgrupid, mittetulundusühendused ja teised kohapealsed toimijad.

Tegevuskava üksikasjalikum rakendusplaan koos vastutajate ja eestvedajate, tähtaegade ja tegevuste maksumuse prognoosiga on esitatud lisan 1.